

BLOEDSTEEN

Eerder verschenen van Bernice Berkleef bij The House of
Books:

Cody

Bernice Berkleef

Bloedsteen

the house of books

© Bernice Berkleef, 2020
© The House of Books, Amsterdam 2020
Omslagontwerp: Buro Blikgoed, Haarlem
Omslagbeeld: © Magdalena Russocka / Trevillion Images
Auteursfoto: © Jan Reinier van der Vliet
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 443 5492 8
ISBN 978 90 443 5493 5 (E-BOOK)
NUR 332

www.thehouseofbooks.com
www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

The House of Books is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Jakarta, 2003

Benjamin

Het enige vertrouwde is het gevoel van de zon op zijn huid. Voor de rest doet alles vreemd aan. Deze stad is als een kind dat bijna onopgemerkt opgroeit, zodat je op een zekere dag oog in oog staat met een afzichtelijke volwassene en je je afvraagt waar de schattige peuter toch is gebleven.

De luchtvervuiling, de wolkenkrabbers, de herrie... De taxi rijdt door het oudste gedeelte van de stad en door het raam ziet Benjamin de vismarkt en de haven. Een herinnering aan ditzelfde gebied in een andere tijd komt bij hem op en een kort moment sluit hij zijn ogen. Brede, schone straten. Fietsers en rijtuigen. Geen chaos maar een gezellige bedrijvigheid, geen smog maar de heerlijkste etensgeuren.

Daarop volgt een beeld dat voor hem inherent is aan Java; het lachende gezicht van zijn baboe, verlicht door het schijnsel van een gloeilamp. De herinnering gaat gepaard met melancholie en een beschamend verlangen. Destijds was het volkomen vanzelfsprekend dat hij met zijn ouders in een mooi huis woonde, waar bedienden dag en nacht voor hen klaarstonden. Dat was normaal voor een

Hollands kind in Indonesië en hij had nooit kunnen vermoeden hoe alles uiteindelijk zou veranderen.

Op het historische plein heeft een groep Japanse toeristen zich rondom een gids verzameld. Beleefd wordt er naar de uitleg geluisterd, camera's in de aanslag. Cynisch denkt Benjamin bij zichzelf dat die lui het plaatje van vroeger akelig compleet maken. Met Duitsers heeft hij nooit een probleem gehad, ook niet met oude Duitsers. Hitler kende hij alleen van berichten op de radio. Maar Japanners, die kan hij nog steeds niet zien zonder dat een ijzige kilte zich van binnen uitbreidt tot in zijn botten.

Hij is opgelucht als het witte huisje in een van de buitenwijken van Jakarta in zicht komt. De bescheiden woning is gelegen in een rustige straat die veel doet denken aan de woonomgeving van zijn jeugd.

'Goedendag, *bapa* Verbeek.' Depoh komt hem vanuit het huis tegemoet. Benjamin glimlacht bij het zien van de trouwe Indonesische hulp. Die man lijkt ook niet ouder te worden. Depoh moet ergens midden vijftig zijn, maar dat zou je hem nooit geven. Zelf moet Benjamin iedere ochtend als hij voor de spiegel staat constateren dat hij veel ouder lijkt dan zijn tweeënzeventig jaar.

'Hoe gaat het met je?' vraagt hij, nadat hij de taxichauffeur heeft betaald.

Depoh neemt zijn koffer aan en knikt dat het goed gaat, dat zijn vrouw het goed maakt en dat zijn kleinkinderen snel groot worden. Oppervlakkige beleefdheden. Dieper gaat het gesprek nooit, omdat Depoh zich daar gezien de verhoudingen ongemakkelijk bij zou voelen. Een van de weinige prettige bijkomstigheden van deze bezoekjes is dat Benjamin slechts het hoognodige hoeft te zeggen.

Vanuit de keuken komt de aangename geur van een van Depohs specialiteiten hem tegemoet.

'U ziet bleek.'

Verbaasd draait hij zich om, maar knikt dan. 'Ik ben erg moe. De reis duurt zo lang en ik word oud.'

Depoh biedt aan om hem een maaltijd en een kan vruchtensap op zijn kamer te brengen.

Als hij zich enkele ogenblikken later op het bed uitstrekt, beseft hij dat hij zich echt niet goed voelt en dat dit niet zozeer met de lange reis te maken heeft, maar met het feit dat hij hier met het verleden wordt geconfronteerd. Ieder jaar lijkt het hem zwaarder te vallen.

Stilletjes kijkt Benjamin toe hoe een bruine salamander tegen de muur naast de deur omhoogkruipt. Het is wachten tot de avond valt en nog uren langer, tot ver na middernacht. In de tussentijd zullen gebeurtenissen die gewoonlijk diep weggestopt zitten hem blijven opzoeken en steken, als een hardnekkig stel muggen.

Gelaten neemt hij een slok van zijn vruchtensap.

Urenlang staan ze op appel in de brandende zon.

'Kirei!' klinkt de stem van de Japanse commandant en als één man maken ze de vereiste buiging. De zoveelste. De dertienjarige Benjamin ziet vlekken voor zijn ogen en moet zich tot het uiterste inspannen om te voorkomen dat hij flauwvalt. Stiekem steekt zijn moeder haar arm uit en ondersteunt hem. Ze riskeert een zware afstraffing, maar dat kan haar niet schelen. Hij waagt een blik omhoog op haar ingevallen gezicht, haar magere lijf en haar buik, dik van wat een kampdokter 'hongerodeem' noemde.

Toen de jappen kwamen en ze de Indische eilanden veroverden, namen ze de Nederlanders die er woonden in hoog tempo alles af; hun huizen, hun spullen, hun vrijheid, hun waardigheid. Hij herinnert zich het bonzen op de deur, zijn angst toen hij samen met zijn moeder werd afgevoerd. Zijn vader hadden ze een week eerder al meegenomen.

Toen het transport. De geblindeerde treinwagons volgestouwd met Europeanen. De twee dagen durende reis, waarbij ze geen voedsel of water kregen. Baby's en kleine kinderen huilden onophoudelijk. Hij weet nog dat hij zich zo ellendig voelde van de dorst en van vermoeidheid dat het hem nauwelijks iets deed toen er iemand over hem heen plaste.

‘Kirei!’ Ze buigen weer. De Japanners, en deze commandant in het bijzonder, lijken veel genot te scheppen in dit ritueel. Het onderwerpen van de Europese vijand.

Bijna drie jaar zitten ze al in kamp Tjideng. Tienduizenden vrouwen en kinderen. Benjamin weet nu dat het onzin is om de hel te vrezen die na de dood mogelijk op de loer ligt. De hel is hier op aarde. Niets kan gruwelijker zijn dan deze plek. Om de haverklap delen de jappen straffen uit en slaan ze de gevangenen met zwepen of stokken. Als iemand te laat op appel verschijnt, krijgt het voltallige kamp meerdere dagen geen eten.

Benjamin begrijpt dat de Japanners hen haten, maar waarom precies weet hij niet. Waarom moeten ze worden opgesloten en aan het zicht van de buitenwereld worden onttrokken door hekken met prikkeldraad en bamboe-omheiningen? Waar hebben de jappen alle vaders naartoe gebracht? Hij zou zo graag aan een van de soldaten willen vragen wat ze hebben misdaan om dit te verdienen.

’s Nachts, als alles en iedereen – inclusief Depoh in het koetshuisje – in diepe rust is, sluipt Benjamin naar buiten. In de tas die over zijn schouder hangt, zit zijn schep. Er bekruipt hem een vaag paranoïde gevoel, alsof hij bespied wordt, maar dat zal zijn slechte geweten wel zijn. Eigenlijk is het een wonder dat dit al die jaren goed is gegaan.

Met stevige pas loopt hij de lange straat door, totdat hij op zijn bestemming aankomt, die overdag iets vredigs en op dit tijdstip iets onmiskenbaar duisters uitstraalt. In een rechte lijn marcheert hij over het gras naar de plek waar hij moet zijn en hij ritst de tas open om de schep te pakken. Misschien zou hij bang of tenminste zenuwachtig moeten zijn, maar dat is niet zo. Hij is nergens bang voor, behalve om te slapen. Af en toe.

Zijn vrouw, die alweer jaren terug is overleden, zei altijd dat ze dat het ergste vond; dat hij geen emoties toonde. Ironisch genoeg heeft het feit dat zijn gevoelens zo zijn afgestompt hem succesvol gemaakt in het leven. Hij durfde risico’s te nemen die de meeste mensen wel uit hun hoofd zouden laten. Hoe erg kon het immers ooit nog worden?

Een gezicht dringt zich aan hem op en laat zich niet afschudden, ook niet als hij woest begint te graven. Het cherubijngezicht van de kampcommandant, Kenichi Sonei.

'Hou vol, Bennie,' klinkt de fluisterstem van zijn moeder en hij dwingt zichzelf bij bewustzijn te blijven door te denken aan wat hij gisteren heeft gezien.

Hij had corvee en moest de vloer dweilen van de villa die de Japanse hoofdmilitair heeft betrokken. Het toeval wilde dat hij tijdens het werk in een van de kamers uit het raam de achtertuin in keek en Sonei opmerkte. Benjamin bleef staan en keek toe hoe de man met een zak en een schep in zijn handen naar een boom achter in de tuin liep. Onwillekeurig huiverde hij. Sonei was de duivel in eigen persoon, die vrouwen het hoofd kaalschoor en ze neerstak met zijn bajonet. Die het hele kamp bij wijze van experiment drie dagen lang voedsel en water had onthouden. Die had verordonneerd dat kinderen hun honden, de huisdieren die ze naar het kamp hadden meegebracht, eigenhandig moesten doodknuppelen.

Als Benjamin een andere, moedigere persoon was geweest, dan was hij nu op zijn tenen de tuin in gegaan en had hij de commandant van achteren beslopen. Hij zou hem met iets zwaars de hersens hebben ingeslagen en vervolgens op zijn lijk hebben gedanst. Nu kon hij alleen maar gefascineerd toekijken hoe Sonei aan de voet van de boom een kuil begon te graven.

Hij merkte niet dat zijn hartslag versnelde en dat zijn hele lichaam op scherp kwam te staan. Alsmear dweilde hij dezelfde plek, terwijl Sonei de zak die hij bij zich had begroef, de plek zorgvuldig aanstampte en er ten slotte nog een grote steen op legde.

'Kirei!'

Automatisch maakt hij weer een buiging. Bijna onafgebroken heeft hij zich vandaag afgevraagd wat er in die zak zit. Iets kostbaars, daar twijfelt hij niet aan. Benjamin voelt zich weer wat sterker worden door

de adrenaline die vrijkomt als hij bedenkt dat hij vanavond de kans krijgt om uit te vinden wat er bij die boom begraven ligt.

‘Vanavond,’ heeft hij een van de vrouwen horen zeggen, ‘wordt het weer volle maan. De hemel sta ons bij.’

Terwijl het inmiddels maar al te bekende gekrijs in de straten weerklinkt, sluipt Benjamin achter de huizen langs. Sonei is op oorlogspad. De schrik was groot onder de kampgevangenen, toen ze voor het eerst meemaakten hoe de commandant op de volle maan reageerde. De ogenschijnlijk onschuldige witte bol had een heel vreemd effect op hem, scheen hem gek te maken. Krijsend en scheldend trok hij door de straten, drong de overvolle kamphuizen binnen en mishandelde de bewoners.

Ook nu kan Benjamin hem horen janken als een wolf en hij probeert zich af te sluiten voor de kreten van de ongelukkigen op wie Sonei vanavond zijn razernij botviert. Zelfs de soldaten vrezen de manische buien van hun bevelhebber en de meesten hebben een veilig onderkomen gezocht. Hierdoor is het gemakkelijker voor Benjamin om achter de villa langs te glippen en over het tuinhek te klimmen. Even is hij bang de waakhond van Sonei, een Duitse herder, in de tuin aan te treffen, maar de jap heeft het monster meegenomen.

Zo snel als zijn verzwakte lichaam het toelaat rent hij naar de boom en begint hij met zijn blote handen te graven. Zo nu en dan stopt hij om te luisteren of er iemand aan komt, maar als het stil blijft, gaat hij weer verder, net zo lang tot zijn vingers op de ruwe jute van een zak stuiten.

Als hij de meeste aarde heeft weggeveegd en de inhoud bekijkt, kan hij een opkomende kreet nauwelijks onderdrukken. Hij had kostbaarheden verwacht, maar dit had hij in zijn stoutste dromen niet kunnen bedenken. Een overvloed aan juwelen. Armbanden, kettingen en talloze edelstenen... Jade, diamanten, robijnen? Hij herinnert zich de vele feesten op de sociëteit, het nieuwjaarsbal waar alle Nederlanders volledig opgedoft naartoe gingen, elkaar aftroevend in rijkdom en pracht en praal.

Zijn moeder had ook een uitgebreide juwelencollectie gehad, waarvan ze slechts haar trouwring en een paar oorbellen had kunnen verstoppen. De rest was door de Japanners gestolen. Hij denkt terug aan de verhalen over de strooptochten toen de vijand pas was binnengevallen. Huizen, winkels, juwelierszaken, alles werd leeggeplunderd. Deze kampcommandant heeft zich door de jaren heen een enorme buit toegeëigend.

In een opwelling bedekt Benjamin de kuil weer met aarde, stampt hem plat en legt de steen terug. Met de zware zak in zijn armen snelt hij de tuin door, terwijl zijn ogen op een andere geschikte plek azen. Bij een van de grote bloempotten die in het perk langs het pad staan, houdt hij stil. Het kost de nodige moeite, maar uiteindelijk krijgt hij er een van zijn plaats.

Gehaast begint hij te graven. Hij gunt zich geen tijd om een diepe kuil te maken, maar bedekt de zak zo snel mogelijk met aarde en schuift hijgend van inspanning de pot weer op zijn plek.

Het is nog een hele opgave om terug over het hek te klimmen. De voortdurende honger heeft zijn lichaam vroegtijdig oud gemaakt.

‘Wat deed je daar?’ klinkt een stem als hij aan de andere kant staat. Zijn hart lijkt een slag te missen, maar gelukkig is het niet een van de Japanners, maar Zhu, een Chinese jongen. Een kampgevangene, net als hijzelf.

‘Gaaf je niets aan,’ zegt Benjamin, die probeert de spanning uit zijn stem te weren.

Zhu blijft hem aanstaren. ‘Waarom was je daar? Ben je in de villa geweest?’

Benjamin schudt zijn hoofd en voordat Zhu nog meer vragen op hem af kan vuren, zet hij het op een lopen. De duisternis werpt haar sluier beschermend over hem uit.

Nu pas valt het Benjamin op dat het deze nacht ook volle maan is en met een wrang lachje bedenkt hij dat hij nooit los zal komen van zijn oorlogsdemonen, dat ze door middel van al dan niet subtiele hints tot aan zijn dood zullen blijven opduiken.

Hij was de zoon van een schoolhoofd, zijn ouders waren brave christenen en hadden hem grootgebracht met een sterk besef van goed en kwaad. Maar het kamp, waar iedereen slechts gericht was op overleven, had zijn ideeën over wat wel en niet kon radicaal veranderd. In het leven was geen plaats voor zwakkelingen of moraalridders en God scheen vooral op de hand van degenen die zichzelf hielpen.

Hij denkt weer aan het moment waarop de Japanners al bijna verslagen waren en Sonei werd overgeplaatst. Hoe de pleuris uitbrak in het kamp toen de commandant erachter kwam dat zijn buit niet meer op de geheime plek lag. Het gezicht van de Chinese jongen, Zhu, die eindelijk begreep wat Benjamin die bewuste avond had gedaan.

Het was puur geluk dat Sonei op stel en sprong moest vertrekken en geen tijd kreeg om uit te zoeken wat er was gebeurd. Zhu had zijn mond gehouden, maar vanaf die dag voelde Benjamin de amandelvormige ogen van de jongen continu op zich gericht. Als hij hem maar onafgebroken in de gaten bleef houden, moet Zhu hebben gedacht, zou Benjamin hem vanzelf naar die gestolen buit leiden.

Toen ze uiteindelijk door de geallieerden werden bevrijd, was het Benjamins moeder die met een list de villa wist binnen te komen, de zak opgroef en hem het kamp uit smokkelde. Benjamins vader, die de oorlog wonder boven wonder ook had overleefd, besloot voor een fors bedrag aan juwelen mee naar Nederland te nemen.

‘Niet te veel,’ wierp zijn vrouw tegen. ‘Dadelijk worden we gesnapt tijdens de controles en moeten we alles weer inleveren.’

‘Ik weet een plek waar we de zak kunnen verbergen,’ had vader gezegd. ‘Ergens waar hij gerust jaren kan blijven liggen, totdat we kans zien er weer bij te komen.’

Vader had de buit nooit meer op kunnen halen, want binnen een jaar na aankomst in Nederland, overleed hij aan een longontsteking. Maar hij had het wel goed gezien. Het was inderdaad een briljante verstopplek.

Nadat Benjamin zich ervan heeft verzekerd dat hij alleen is, haalt hij de schep tevoorschijn. Hij zal weer een deel naar Nederland laten verschepen.

Even later houdt hij enkele jadeïete steentjes in zijn hand, die een waarde van rond de twintigduizend dollar per karaat vertegenwoordigen. Ertussenin ligt een ring met een knoepd van een edelsteen. Een robijn. Hij komt in de verleiding hem mee te nemen voor Ella, zoals hij vroeger vaak sieraden voor haar meenam. Uiteindelijk legt hij hem toch terug in de zak, want het is een ouderwets ding, iets wat vrouwen in koloniale tijden droegen. Niets voor Ella. Bovendien is ze nu natuurlijk geen klein meisje meer, maar een volwassen vrouw, die vragen zou kunnen stellen.

Het is beter als zij zo min mogelijk weet.

Amsterdam, 2018

Ella

Een ongebruikelijk geluid haalt me ruw uit mijn slaap. Verward kom ik half overeind en besef dan dat er iemand op de buitendeur staat te bonzen. Ik krijg meteen de zenuwen omdat het zo'n dreigend geluid is en de eerste paar seconden blijf ik versteend zitten. Naast me maakt Jord een paar onrustige bewegingen en dan schrikt ook hij wakker. Mijn blik zweeft naar de wekker op mijn nachtkastje. Het digitale scherm geeft halfzeven 's ochtends aan. Er is iets gebeurd, dringt het tot me door. Misschien is het een van de bureaus die hulp nodig heeft.

Ik spring uit bed en grijp mijn ochtendjas van het rek. Van buiten hoor ik verschillende stemmen. Eén woord in het bijzonder vertelt me dat er echt iets mis is. Politie.

'What the fuck,' mompelt Jord slaapdronken.

Haastig loop ik de hal door naar de voordeur. Als ik opendoe schrik ik terug van de agressie, die me als een onverwachte golf overspoelt. Er dringt iemand langs me heen. En nog iemand. Ik stoot een verraste gil uit, maar ze nemen er geen notitie van. Meerdere mensen lopen zo achter elkaar mijn huis binnen.

'Mevrouw Verbeek?'

Ik draai me weer in de richting van de deur en zie een man in normale kleding, met een zwarte jas met daarop de bekende gele streep en het politielogo. Op de stoep achter hem zie ik vier geparkeerde politieauto's. Twee agenten staan in de voortuin, een van hen inspecteert mijn biobak.

'Ella Verbeek?' De figuur voor mijn neus noemt voor de tweede keer mijn naam.

'Ja.' Mijn stem is nog schor van de slaap. 'Dat ben ik.'

'U wordt aangehouden voor het illegaal exporteren van goederen.'

Ik hoor wat hij zegt, maar de woorden vinden geen houvast in mijn hoofd. Hij pakt me bij mijn arm en voert me mee naar de woonkamer, waar hij me op de bank neerdrukt en naast me plaatsneemt.

'Ella?' Jord verschijnt in de gang, in zijn boxershirt en met naast hem een rechercheur. 'Wat gebeurt hier?'

Ik probeer mijn stem terug te vinden. Dit is absurd, ik begrijp er geen snars van. In alle eerlijkheid twijfel ik of ik wel wakker ben.

Jord wordt afgekapd en de man naast me legitimeert zich als hulpofficier van justitie. Direct daarop komt er een gezette zestiger op me af die zich voorstelt als rechtercommissaris en vervolgens wordt me medegedeeld dat ik mee moet naar het bureau.

'Ik begrijp het niet,' stamel ik. 'Dit moet een vergissing zijn, ik heb...'

'U mag zich aankleden, mijn collega komt mee.' Ze weigeren naar me te luisteren.

Langeslagen laat ik me door een vrouwelijke rechercheur over-eind trekken. Mijn benen voelen zo week dat een klein kind me moeiteloos zou kunnen omduwen.

De vrouw heeft haast. In de slaapkamer trekt ze mijn trainingsbroek tevoorschijn, die ik gisteravond heb gedragen.

'Hier, doe deze maar aan. Dat T-shirt,' ze wijst op mijn slaapshirt, 'kun je aanhouden. Heb je schoenen zonder veters?'

Ik knipper met mijn ogen en wil naar de kast lopen, maar ze

schuift zelf de kastdeur open en doet zonder me uit het oog te verliezen een greep naar een paar suède pumps.

‘Dit is een vergissing.’ Ik voel mijn ogen vollopen van schrik en vernedering.

‘Schiet op, kleeft je maar aan,’ spoort ze me aan.

‘Ella.’ Als ik terugkom in de woonkamer wil Jord op me aflopen, maar hij wordt door een van de mannen tegengehouden.

‘Komt u maar mee.’ De hulpofficier staat al naast me en pakt opnieuw mijn arm vast.

‘Luister!’ Op een of andere manier krijg ik het nu wel voor elkaar om luid en duidelijk te spreken. ‘U zit er helemaal naast. Ik heb niets gedaan, ik heb echt geen idee waarom u...’

Hij onderbreekt me opnieuw. ‘U bent aangehouden, u gaat nu mee naar het bureau. Daar krijgt u tekst en uitleg.’

Als in een soort trance loop ik mee naar buiten. Zij zijn de politie, zij bepalen wat er gebeurt. Ze kunnen me van mijn bed lichten, me op basis van een paar krankzinnige beschuldigingen meenemen. Er is niets wat ik op dit moment kan doen.

‘Ik bel een advocaat voor je!’

Ik werp een blik achterom, op Jords krijtwitte gezicht. ‘Dit is echt van de gekke... Maak je niet druk, El, het moet een vergissing zijn,’ roept hij me na als ik naar buiten word begeleid. ‘Dit wordt zo opgelost.’

Ondanks het vroege uur heeft de politieoperatie de aandacht getrokken. Een aantal burens staat op de stoep te kijken. Ik weet me geen houding te geven. Misschien zou ik geruststellend moeten glimlachen, laten zien dat er heus niets aan de hand is, maar ik breng het niet op. Bovendien, welke idioot zou daarin trappen? Ik vermijd oogcontact en hoewel ik doodnervus ben voor wat me mogelijk te wachten staat, duik ik zodra het portier wordt geopend de auto in.

‘Uw volledige naam is?’

‘Ella Maria Verbeek.’ Ik zit aan een tafel in een verhoorkamer, met de hulpofficier die me heeft gearresteerd tegenover me. Naast hem zit een van de rechercheurs. Robert, de advocaat die Jord voor me heeft gebeld, is gekomen om me bij te staan. Ik ben gefouilleerd en heb uren in een cel moeten wachten tot het tijd was voor mijn verhoor. Mijn ketting en ring moest ik afgeven en ze hebben het touwtje uit mijn trainingsbroek gehaald, zodat ik hem bij het lopen steeds vast moest houden om te voorkomen dat hij afzakte. Als de eerste de beste crimineel. Maar dat is het nu net, om een of andere reden is dat precies wat zij denken dat ik ben.

‘Hou oud bent u?’

‘Negenendertig.’

Hun houding is open, vriendelijk bijna. De hulpofficier heeft gezegd dat hij zich voor kan stellen dat ik enorm ben geschrokken. Door de kop dampende koffie die voor me is neergezet en de laptop die de rechercheur voor zijn neus heeft, zou je denken dat er een sollicitatiegesprek plaatsvindt. Het staat totaal haaks op hun dreigende gedrag van vanochtend.

‘Bent u getrouwd?’

‘Nee, mijn vriend en ik wonen wel samen.’

‘Hij is advocaat... Familierecht?’

‘Ja,’ zeg ik bedremmeld. Hoeveel zouden ze van mij, van ons weten? Hoelang hebben ze me in de gaten gehouden, in mijn leven lopen graven, voordat ze de arrestatie verrichtten? En op basis

waarvan hebben ze dat in hemelsnaam besloten?

Ik mag niks vragen. Robert heeft me op het hart gedrukt alleen antwoord te geven op rechtstreekse vragen. Waar nodig zal hij ingrijpen.

‘En werkt u zelf ook?’

‘Ja, ik ben logistiek manager op een transport- en distributiekantoor.’

De rechercheur knikt. ‘Vertelt u eens... hoe ziet een normale week voor u eruit?’

Ik heb het gevoel alsof ik op ijs loop; ik moet proberen geen verkeerde beweging te maken waardoor ik onderuitga. Of erger, in stekend koud water zak.

‘Maandag tot en met vrijdag ben ik overdag op kantoor. Ik werk fulltime, van negen tot zes. Op maandag en donderdag gaan Jord en ik ’s avonds salsadansen. De rest van de avonden en in het weekend doen we meestal leuke dingen samen en met vrienden.’

‘Zoals?’

Ik probeer te doen als ik me niet bijzonder ongemakkelijk voel onder hun starende blikken.

‘Ehm, naar de bioscoop, uit eten, de stad in.’

De hulpofficier knikt. ‘Gaat u vaak op vakantie?’

‘Regelmatig, ja.’

‘Klopt het dat u vorige maand nog naar Mexico bent geweest en een halfjaar geleden naar Thailand?’

‘Ja.’ Om een of andere reden voel ik de aandrang mezelf te verdedigen. ‘We hebben allebei een baan, geen kinderen, dus... zulke dingen kunnen we gemakkelijk doen.’

‘Vertel eens wat meer over uw werk.’

Hun aanklacht duikt voor de zoveelste keer op in mijn hoofd.
Het illegaal exporteren van goederen.

‘We exporteren producten naar verschillende landen binnen de EU,’ zeg ik behoedzaam. ‘Ik ben verantwoordelijk voor het gehele transportproces.’

‘Exporteert u ook naar België?’

‘Ja.’

De rechercheur noteert alles zorgvuldig op zijn laptop.

‘Met wie zou u zeggen dat u close bent... welke mensen staan het dichtst bij u?’ Hij verandert weer van onderwerp. Ondanks mijn onschuld voel ik me steeds minder op mijn gemak.

‘Ik ben close met Jord. Mijn vriendinnen, mijn vader.’

‘En uw moeder?’

‘Mijn moeder is overleden toen ik zestien was.’

Beide mannen knikken bedachtzaam, hoewel ik sterk het vermoeden heb dat ze dat allang wisten.

‘Dat moet verschrikkelijk zijn geweest,’ merkt de rechercheur op. Zijn toon irriteert me. ‘Ja, dat is het. Nog steeds.’

‘Zou u zeggen dat u hierdoor hechter bent geworden met uw vader?’

‘Zeker.’

‘Wat voor man is hij?’

Robert steekt zijn hand op. ‘Hier hoeft je geen antwoord op te geven, Ella. Je kunt je beroepen op je verschoningsrecht.’

Automatisch doe ik wat hij zegt en de hulpofficier kijkt me enkele seconden zwijgend aan.

‘Uit onze gegevens blijkt dat uw vader u vaak financieel heeft bijgestaan, ook tijdens uw volwassen leven,’ zegt hij dan.

Ik raak weer gespannen. Joost mag weten waar ze heen willen.

‘Zo heeft hij u geld geleend om uw woning te kunnen kopen.’

‘Mijn vader geeft liever met de warme dan de koude hand. Daar heb ik inderdaad veel van mogen genieten. Is dat een misdaad?’ vraag ik.

De rechercheur negeert mijn toon. ‘Uw vader is nu zesentachtig. Is hij nog gezond?’

‘Niet echt, nee.’ Dit hardop uitspreken bezorgt me zoals altijd een onaangenaam gevoel.

‘Helpt u hem vaak bij zijn dagelijkse dingen?’

‘Nou, hij doet het liefst nog zo veel mogelijk zelf. Hij komt wel vaak bij ons eten en ik help hem met zijn telefoon of internet...’

‘Hebt u tijdens de uitoefening van uw werk ooit dingen voor hem gedaan?’

‘Hoe bedoelt u?’

‘Hebt u ooit het een en ander voor hem laten verschepen?’

Ik staar van de hulpofficier naar de rechercheur. ‘Nee, natuurlijk niet. Wat bedoelt u precies met het een en ander?’

‘Juwelen, edelstenen, kostbaarheden van dien aard?’

Ik stoot een ongelovig lachje uit. ‘Ik heb nooit iets laten verschepen, behalve dan voor het werk.’

Hun ogen nemen me taxerend op en ineens is de vriendelijke sfeer totaal verdwenen.

‘Wat denken jullie nou eigenlijk?’ De spanning begint zijn tol te eisen en ik heb zin om ergens tegenaan te trappen, te vragen met welk recht zij me hier vasthouden en me deze belachelijke vragen stellen.

‘Wij weten dat uw vader een Zwitserse bankrekening heeft met illegale gelden erop,’ antwoordt de hulpofficier langzaam. ‘Hij wordt verdacht van het wederrechtelijk verhandelen en laten verschepen van waardevolle kleinoden...’

‘Oké, Ella. Vanaf nu gaan we niets meer zeggen,’ besluit mijn advocaat, maar zijn woorden dringen slechts gedeeltelijk tot me door. *Uw vader wordt verdacht*, dondert het in mijn hoofd.

‘Wacht even... Is mijn vader ook aangehouden?’

Beide heren knikken.

‘Maar dat is belachelijk!’ Ik negeer de hand van Robert op mijn schouder. ‘Mijn vader is hoogbejaard! Hij heeft een broze gezondheid...’

‘Dat is geen reden om hem niet verantwoordelijk te houden voor wat hij gedaan heeft.’

‘Maar hij hééft niks gedaan,’ snauw ik. ‘Ik bedoel, het illegaal verschepen van...’ Ik ben me ervan bewust dat zij het serieus menen,

dat dit hun werk is, dat zij geloven dat ze een zaak moeten rondbreien. Maar een deel van me wacht nog altijd op het moment waarop ze tot inkeer komen. Het moment waarop ze beseffen dat er een enorme blunder is begaan.

‘Oké,’ fluister ik. ‘Jullie denken dus dat mijn vader juwelen zou hebben geëxporteerd, met mijn hulp. Dat we een stel... smokkelaars zijn.’ Puur door de zenuwen borrelt er een lach op vanuit mijn keel, net als vroeger in de klas, wanneer ik de beurt kreeg en mijn onzekerheid er in de vorm van een schaapachtig gegiechel uitkwam. Het werkte bij leraren als een rode lap op een stier.

‘Wij zijn de gangen van uw vader nagegaan...’ De stem van de hulpofficier snijdt als een mes. ‘Tot ongeveer vijf jaar geleden reisde hij bijna jaarlijks naar Indonesië en hij was dan binnen paar dagen weer terug. Wij weten dat hij zakendeed met louche juweliers in Antwerpen die hem grote sommen geld hebben betaald. Daarmee heeft hij deels zijn vermogen opgebouwd. U hebt door de jaren heen volop van dat vermogen geprofiteerd. En dat niet alleen, u bent logistiek manager en regelt, zoals u zelf net zei, het volledige transportproces van producten naar landen binnen de EU, waaronder België.’

Ik ben stilgevallen, hij knalt door: ‘Ja, uw vader is aangehouden en ja, wij achten het aannemelijk dat u hebt geholpen bij genoemde praktijken. U doet er verstandig aan om vanaf nu zo goed mogelijk mee te werken, mevrouw Verbeek.’